

# **Rapport om fjernundervisning i Uummannaq Kommune**



**September-oktober 2006**

## 1.

### Rapport om fjernundervisningsforløb i Ukkusissat

#### Baggrund for undervisningsforløbet i Ukkusissat:

Onsdag den 20. september 2006 blev første undervisningsforløb afviklet i Ukkusissat for 6 elever i 6.klasse.

Emnet var elektricitet – ”el-kørekortet” en introduktion til el og strøm.

Selve forløbet var delvist gennemgået på møde den 13. september mellem underviser (Simme Eriksen), pædagogisk observatør (Hanna Hansen) og ”hjælper” med den tekniske side (Erik Torm).

Desuden var udstyret afprøvet tirsdag aften i hhv. Uummannaq og Ukkusissat.

#### Beskrivelse af lektionen i Ukkusissat:

De 6 elever var placeret ved tre borde i en lille hestesko med front mod TV’et. Til stede i lokalet var desuden elevernes naturfagslærer Iivaaraq Jensen, skoleleder (som underviser og tolk), Hanna Hansen og Erik Torm.

Efter en kort velkomsthilsen fik eleverne opgaver og materialer – medbragt fra Uummannaq.

De var meget optagne af det medbragte udstyr og havde en god forståelse af sammenhængen.

Eleverne nåede 5 opgaver ud af 8 mulige på ca. 1 1/4 time.

#### Iagttagelse og vurdering:

Eleverne havde glædet sig meget til forløbet, men allerede ved opgave 2 var de mere optaget af opgaven med batterier og pærer – end de var af TV’et.

Elevernes koncentration kunne ikke holde længere, et forløb med 2x45 minutter havde været mere passende, og de ville have klaret alle opgaverne.

Der skal kunne tegnes/skrives på flip-over eller store stykker karton som ”tavle”, blandt andet som kompensation for sprog-forskellen.

Det virkede godt med en kombination af teori og praksis.

Iivaaraqs rolle som tolk og hjælper fungerede godt, blandt andet var hun god til at ”bremse” forklaringer, så eleverne var helt klar.



## Overvejelser:

Det er en speciel pædagogik, som skal bruges i fjernundervisningen, når der er tale om børn.

Normalt vil børn se TV som en uforpligtende underholdning, som de kan gå væk fra, hvis de ikke er ”godt” underholdt.

Motivationen – ”det her vil jeg gerne lære noget om” – kan jo få eleverne til at holde ved, men her er det den voksne, som har noget på hjerte – ”det her vil jeg gerne, at I lærer!” Så en eller anden form for samspil mellem ydre motivation og myndighed skal etableres. Der må være krav til eleverne om en vis portion selvstændighed – men det skal naturligvis trænes.

Der kan ikke undervises andre i ”afsenderlokalet”, da kontakten mellem underviseren og eleverne er en vigtig del af forløbet (Det kan muligvis være anderledes med voksne). Den virtuelle lærer (underviseren) og elevernes daglige lærer skal aftale procedure før timen, ligesom det vil være en god idé at aftale faste ”tegn” med eleverne ved timens begyndelse.

Det skal være tegn, der viser, at de f.eks. er færdige med en opgave, at de vil svare eller spørge mv.. Klare signaler, der kan forstås på begge sprog.

Dialogen med eleverne er (som i al anden undervisning) vigtig, og underviseren skal sætte dagsordenen – det er ham, der bestemmer.

Til gengæld er det en god idé at evaluere ved timens slutning – også i dialog? – ”fik I noget ud af det?” – Kunne I tænke jer at lære mere på denne måde?”...

Måske kan der stilles yderligere krav, hvis flere timer skal foregå på denne måde??

## Til den tekniske side:

Elevernes lærer skal kende den tekniske side af fjernundervisningen godt, for at den kan fungere optimalt.

Det er rigtig vigtigt at turde begå fejl. Det er gennem afprøvning og refleksion om, hvad der fungerede, og hvad der ikke fungerede, at man lærer at beherske den pædagogik og teknik som fjernundervisningsmediet kræver.

Derfor er det rigtig vigtigt at øve og øve og øve på det banale i teknikken.



## 2.

### Rapport om fjernundervisningsforløb i Ikerasak

#### Baggrund for undervisningsforløbet i Ikerasak:

Onsdag den 11. oktober og torsdag den 12. oktober 2006 gennemførtes undervisning af 6.-7.klasse i elektricitetslære med samme indhold som i Ukusissat. Undervisningen forløb over 2 lektioner.

Elevgruppen består af 11 elever, 5 piger og 6 drenge. I lokalet er der desuden 3 voksne med forskellige funktioner og underviseren Thomas Bak.

Eleverne er meget levende og der etableres hurtigt aftaler om tegn, der kan samle elevernes opmærksomhed – i denne situation en stemmegaffel. Der etableres gode aftaler mellem Simme og Thomas.

En flip-over i undervisningslokalet hos Simme fungerer som tavle og bruges både af Simme og Thomas, så TV'et bliver tavlen, når Thomas forklarer.

Der er aftalt 2 timer, så alle 8 opgaver kan nås, og så der bliver tid til at eksperimentere.

#### Beskrivelse af første lektion:

Det fungerer godt mellem Simme og eleverne og mellem Simme og Thomas. Thomas oversætter enkelte ord og ”genforklarer” enkelte problemstillinger, men eleverne forstår generelt meget dansk – og de er meget kreative i deres opgaveløsning.

Vi er ikke opmærksomme på, at de voksne trækkes ind som hjælpere meget hurtigt (dog ikke observatøren).

Det afprøves om underviseren/Simme er i stand til at zoome ind på de elever, han ønsker. Det kan ikke lade sig gøre, det skal gøres fra elevernes lokale.

Mellem første og anden time taler jeg (observatør) med eleverne for at få en evaluering, men de synes bare, det er været sjovt og glæder sig til næste time – som ligger næste dag.



### Beskrivelse af den anden lektion:

Thomas er alene om opgaven at styre kameraet og forklare for eleverne/hjælpe dem med forsøgene, for at vurdere mere realistisk hvad der er muligt.

Desuden følger Simme op på det, der er foregået i første time.

Lyden er indstillet højere denne time, tilsyneladende fra Simmes lokale, da der har været skruet helt op hos eleverne begge gange.

Det virker godt.

Det er aftalt, at eleverne selv skal hente de materialer, der skal bruges, så der ikke skal bruges tid for læreren til dette.

Kommunikationen mellem underviser/Simme og eleverne er god, de giver selv udtryk for, når det går for stærkt ”vent lidt, Simme!”.

Thomas hjælper meget med de forskellige forsøg og har slet ikke tid til at styre kameraet.

Det afsløres tydeligt, at der dagen før havde været ”for meget” voksenhjælp til denne gruppe i forhold til at skabe en realistisk situation.

### Nye overvejelser:

Erfaringerne fra første til andet forløb gav gode forbedringer, klare aftaler med eleverne og god tid til hver opgave, flip-over som tavle og klare aftaler mellem de to lærere.

Det fungerer godt med klar instruktion, men der skal være ro omkring det.

Drengene er meget hurtige og kender til sidst arbejdsgangen. Pigerne er mere usikre – de har fået meget hjælp dagen før og har ikke rigtig arbejdet selvstændigt før nu.

I anden forbindelse har vi på skolen set, at eleverne undervises meget individuelt, hvilket passer dem godt. De får tingene forklaret enkeltvis og arbejder hver i deres eget tempo, og det er på mange måder ganske udmærket.

Men det giver problemer, når undervisningen er fælles med instruktion på tavlen/på tv, hvorefter de forventes at kunne arbejde selv.

På dette område er der stor forskel på bygde-elever og by-elever, hvilket alene må skyldes elevantallet pr. klasse: i de store skoler kan der ikke undervises individuelt på samme måde og eleverne bliver nødt til at arbejde mere selvstændigt og lytte opmærksomt efter en instruktion.



### 3.

## Rapport om fjernundervisningsforløb i Qaarsut

### Baggrund for undervisningsforløbet i Qaarsut:

Onsdag den 18. oktober i 5.-6.klasse i Qaarsut gennemførtes, som det tredje af de aftalte fjernundervisningsforsøg i bygderne, første del af et forløb i elektricitetslære. Det havde samme indhold som tidligere, men elevgruppen, lærerne og stedet er nyt. Klassen består af 9 elever, heraf 1 pige. I lokalet er vi 5 lærere - senere 4. Den tekniske side af sagen er ikke i orden, billedet er ikke så godt, men aftalen mellem klassens lærer Dorte Zeeb og Simme Eriksen er på plads.

### Beskrivelse af lektionen i Qaarsut:

Erfaringerne fra de tidligere forløb er samlet op, koordineringen med Dorte er rigtig god og hun er på sin side også god til at give eleverne tid. Eleverne er yngre end de tidligere hold, og de begejstres lydeligt, når en pære lyser. De arbejder helt uden lærerhjælp, prøver sig frem og forstår ret hurtigt systemet og sammenhængen.

Dorte fungerer som mellemlid, det vil sige som tolk, som den der skaber ro, når Simme vil gennemgå noget og som den, der deler materialer ud.

Fordi eleverne er så selvhjulpne, fungerer det hurtigt og med stor engagement fra elevernes side.

De er ikke særlig fokuserede på Simme, men efter timen ser vi, at de synes TV'et er spændende. Man kan spørge sig selv, om el-forsøgene var mere spændende end TV, siden de først reagerede på mediet efter timen!!?

### Nye overvejelser:

I Simmes lokale er der elever, som laver fysik. Det er ret forstyrrende, og vi er endnu engang enige om, at der ikke kan være elever i underviserens lokale.

Kontakten mellem Simme og eleverne er god, selv om Dorte er den, der fungerer som igangsætter. De svarer også højt og tydeligt på Simmes spørgsmål om at fortsætte.

Anden halvdel af gennemgangen skal Dorte selv forestå, så hun får en lille instruktion af Erik Torm. Herunder finder vi ud af, at underviseren godt kan zoome ind på enkeltelever i deres lokale.

Det aftales, hvad el-kassen med materialer skal forsynes med fremover.

Simme foreslår desuden efterfølgende, at sprogundervisning - uden deltagelse af medhjælpende lærer - burde afprøves på et tidspunkt. Ikke så sært efter denne time med så lydhøre elever.

## 4.

### Generelle overvejelser om fjernundervisningsforløb i Uummannaq

#### Hvor kan fjernundervisning bruges?

Fjernundervisning med børn som målgruppe kan indgå, når der mangler faglig ekspertise på en skole. Derfor vil fjernundervisning være et særligt vigtigt redskab på de små bygdeskoler, hvor lærergruppen er lille, og hvor der derfor ofte mangler faglige kompetencer på flere områder.

Udgangspunktet for fjernundervisning er altså, at elevernes deltagende lærer ikke har eller skal have kendskab til faget eller bestemte dele af faget – ellers kunne han/hun jo selv have klaret undervisningen!

Kendskab til eleverne og til det tekniske er den vigtigste kompetence for hjælperlæreren.

Måske kunne fjernundervisning også bruges som inspiration – fra elev til elev, f.eks. med den selvstændige opgave-fremlæggelse på 3. og 7.klassetrin.

Men i så fald skal mediet være en almindelig brugt del af hverdagen på den enkelte skole.

Måske kan fjernundervisningen afhjælpe nogle af de problemer eleverne får ved overgangen til ”den store skole”, (hvor de går fra overvejende ”individuel undervisning” til overvejende ”fælles undervisning”, som beskrevet under Ikerasak) – ved simpelthen at lægge forløb via tv/fjerneundervisning, hvor eleverne får instruktioner, som de skal følge. De kan også på anden måde blive introduceret for livet /undervisningen på den store skole via dette medie.

Måske kan sprogundervisning med meget lydøre elever gennemføres som fjernundervisning uden medhjælpende lærer. Det er i hvert fald et forsøg værd set ud fra erfaringerne med elevgruppen fra Qaarsut.

Qaarsut, den 18.oktober

Rapporten er udarbejdet på baggrund af en fælles evaluering mellem Simme Eriksen, Erik Torm og Hanna A Hansen.

Tekst: Hanna A. Hansen.



Foto: Naja Rosing Fleischer og Erik Torm.